

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII - Número 2152

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 4 de Juny de 1920

SORTINT DEL TALLER

—Qui és aquest que sempre ens espera?
—Deu ésser un esperantista.

Linia TAYÁ

Servei setmanal fixe entre

BARCELONA i GENOVA

Vapor correu, servei ràpid

Capità Revuelta

Sortides: { De BARCELONA, els dimecres } a la 1 de la tarda
{ De GENOVA, els dissabtes }

Gran confort, Servei restorant de primer ordre, Concert durant els menjars, Banys, Llum elèctrica, Camarots individuals i de dos llits, La tercera classe va allotjada en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors.

Príncipe de Asturias

Vapor rapidíssim, travessia en 16 hores

LUXUS-EXPRESS

Sortides de BARCELONA tots els dimecres i dissabtes a les 7 de la tarda

Acceptant passatgers en Primera i Tercera classe. En combinació amb els trens expressos de Madrid i Milano Roma.

Camarots de luxe amb cuarto de bany, etc. Camarots individuals i de dos llits. Rentamans amb aigua corrent, calenta i freda. Gran confort i tota classe de comoditats per a els senyors passatgers. Restorant de primer ordre Bar Llum elèctrica. Cambres sobre coberta. Diner concert. Fumoir. Biblioteca. Perruqueria. Manicura. Edició d'un diari a bordo. Telegrafia sense fils, etc. Els passatgers de tercera classe van allotjats en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors especials

PER A PASSATGES A LES OFICINES DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 814-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent. BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a provincies

HERNIADOS

El último adelanto científico para combatir con éxito seguro vuestras hernias sin operar es el BRAGUERO MEDICAL VIVES, admiración de la Ciencia Médica y sin rival en el mundo. Rechazad las imitaciones.

Despacho de 9 a 12 y de 3 a 6

Rambla del Centro, 12, pral, Casa VIVES (junto al Liceo)

BAZAR DE LA UNIÓN

Útils per a escriptori
Tintes classes superiors

Unió, 3.- BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oálcos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA
LAMBLOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL ESTÓMAGO É INTESTINOS

GASTROL MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA EN TODAS PARTES

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

GRAN EXIT DE LA MAGA DE LA ELEGANCIA PRECIOSILLA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

TOTS SOM UNS

LA unitat nacional posseeix, fora de les lleis polítiques i de l'organització de l'Estat, una sèrie d'elements que treballen, més que les lleis, la Unió Monàrquica i el senyor Royo Villanova, per l'homogeneïtat espanyola. Així els toros, així En Muñoz Seca, així el tabac, així *El Sol* i l'*A B C*, així la *grippe*.

Així, també, les vagues són tingudes com acció disolvent, i les vagues tenen una manera de desenrotllar-se perfectament idèntica a tot arreu. Una vaga de Barcelona és igual a una vaga de Saragossa; una de Manresa igual a una de Badajoz. Comença per un ofici, s'extén als similars i acaba amb vaga general que dura un parell de dies. Desseguida apareixen els esquiroles que'ls donen els obrers, el complot que imaginem les autoritats; se clausuren els centres, estàn si surten o no surten els diaris, i uns senyorets parodien als de l'acció cívica de París. A Saragossa o a Badajoz pensen que les vagues són portades per catalans arribats d'incògnit, i a Barcelona ens pensem que són gent de l'Aragó o de Múrcia, a les quals tant se'ls hi endona de la vida de Barcelona. La vaga així esdevé aglutinant nacional, productora de faunes comuns, motiu de idèntiques preocupacions i mesures. Podríem dir més: que res aproxima tant an els espanyols com una vaga. L'obrer català se sent germà de l'obrer manxeg o extremeño, i el burgès castellà s'identifica amb el burgès català, que és tot lo que's pot dir. Per això Catalunya ha pogut exportar amb tant d'èxit com els panyos i l'ave llana, el sindicalisme i el sometent.

A les vagues s'han sumat les bombes com element de unitat nacional. Abans les bombes eren producció exclusivament catalana o d'exportació catalana. Doncs ara, bombes a Saragossa i a Màlaga i a València, on se donen amb les mateixes característiques de Barcelona. Autor anònim, explosió diària i noies amb cistell terrorista. La còpia és exacta. Per primera vegada València se decideix a imitar a Barcelona.

Quan venien aquí els valencians, amb cara de commiseració i paraules planyívols ens compadien, no explicant-se com podien viure sossegadament en una ciutat on les traques feien mal. «Quina llàstima! Tan bé que's viuria a Barcelona sense bombes i sense vagues.» Ho deien gairebé plorant; mes prou que se'ls hi coneixia que la professó sentimental no'ls hi anava per dins. I nosaltres, fent el cor fort, els hi asseguravem que l'esclatar una bomba no tenia altra importància que la caiguda d'un llamp; que el carro blindat era el nostre parallamps, i que si la bomba feia mal ho feia a un transeunt senyalat per la fatalitat, que també hauria arreplegat la caiguda d'una teula o l'empenta d'un automòbil.

Ara nosaltres anirem a València, i els hi repetirem les seves paraules: «Ah, València, tan bonica, tan alegre, amb tanta flor, tanta taronja i tant tabalet i dolçaines, i aqueixes bombes, aqueixes vagues!» Els valencians, aleshores, replicaran, fent el cor fort: «Si no és res, si és com una tronà que deixés caure una exhalació...»

Ja tots som uns. El terror ens imposa una unitat amb la que no hi comptaven els centralistes. La vaga era un producte català que's manufactura per tota la península; la bomba era regionalista i s'ha fet unitària. El senyor Royo Villanova se decidirà a fer un article ple de llògica, en el qual es dirà que davant de les proves i dels testimonis que amb les bombes i les vagues proven la simultaneïtat de dolors i d'angúnies espanyoles, no's toleri l'ús del català fora de la família i rendeixi comptes la Mancomunitat davant dels Tribunals competents.

PARADOX

La comèdia va endavant

Cada any, a l'arribar aquest temps, és tema obligat d'una sessió municipal, l'escatir si deu, o no, estar el Consistori representat a la processó del Corpus.

Es un dels actes indispensables de la tragicomèdia regidoresca. Preludi del sànet representat pels voltants del Corpus, és l'escena que s'origina al tractar-se de la circulació rodada els dies del dijous i divendres sants.

Els *habitués*, estem ja en el secret. Coneixem el to dels discursos, la quantitat de *latiguillos*, les proporcions dels cops d'efecte. Abans de que els regidors de l'un i

l'altre bàndol demanin la paraula, sabem de sobres lo que aniran a dir.

Com podia el Consistori que tot just debuta sostroure's al deure imprescindible que suposa entaular el tradicional debat respecte de si han de lluir, o no, les penjaletes en els balcons municipals, sobre la conveniència de que concorri el Consell a la aparatosa processó?

En aitals ocasions surten els tòpics i els recursos que nosaltres creiem passats de moda; que tenen, emperò, un auditori adicte i fidel, malgrat l'accent a totes llums convencional, de les imprecacions llençades de l'un a l'altre banc.

Enguany, han firmat la proposició base del debat, els senyors Carrasco, Blajot, Massot, Bordas i Arquer. Els encarregats d'oposar-s'hi, han sigut els senyors Giral i Vinaixa, pràctics en aquesta mena d'empreses.

Les incidències de la lluita es desenrotllaren segons el plan de consuetut. Després del simulacre d'escomesa, agotats els cartutxos preparats per uns i altres, es donen els contendents la mà, satisfets d'haver complert cada hù amb el seu deure corresponent.

El públic aficionat als espatecs, nombrós, constant i disciplinat, desfila finida la representació, amb l'alegria del cas.

Inútil dir que el triomf definitiu és per a les dretes.

Com poden els altres aspirar a guanyar, si fins en moments en que han tingut la paella pel mànec els ha mancat la decisió indispensable per a donar l'embestida suprema?

JUST

Toledo i la xocolata

En la cursa de protestes contra la Mancomunitat—contra el Municipi, capdavanter de la protesta, no'n diuen res, perquè no saben de què va—Toledo ha estat el triomfador. Hi sortia tota la història d'Espanya, «la madre patria», «el archivo de la cortesía», «las almas miserables». La protesta de Toledo semblava feta per un alemany, perquè era una protesta sintètica. No ho sabem, però jurariem que la degué redactar el secretari de l'Ajuntament.

Un escriptor amic nostre té un amic a Toledo, el qual, convenientment retallada d'un diari local, li ha enviat la protesta. El nostre amic li ha respost amb una carta que és una delícia, una carta en la qual hi han aquestes paraules:

—Tota la diferència en la manera de sentir Espanya, consisteix en que vosaltres, els toledans, la voleu simple, i nosaltres, els catalans, la volem composta. Més clar. Fa anys va sortir una nova xocolata, i l'anunci deia: «Compreu la xocolata X... Res de cacau, res de sucre, res de vainilla: tot xocolata!» Vosaltres, els toledans, voleu una Espanya com la xocolata de l'anunci, sense cacau, sense vainilla i sense sucre; és a dir, sense Catalunya, sense Bascònia, sense Galícia. Tot Espanya!, que és com dir: tot xocolata!

Les senyores i senyoretetes de Tona han demanat al seu alcalde que prohibís la representació d'*El místic*, d'En Rusiñol, i l'alcalde la va prohibir.

La premsa s'ha escandalitzat, però és que la premsa ignora que una lliga de senyores, amparada amb el palau episcopal, exerceix una mena de censura eclesiàstica-femenina, fixant en unes fulles setmanals les obres bones i les dolentes.

Una d'elles ha arribat a les nostres mans. Heu-se-la aquí:

«*Relación de las obras últimamente representadas en los teatros de Barcelona, facilitada por la «Liga de señoras para la acción católica»:*

L'ànima és meva, de Guimerà; regular.—*Els solters*, de Pompeyo Crehuet y Carlos Capdevila; regular.—*Els immortals*, de Cavallet y Flers, traducció de S Rusiñol; escabrosa.—*Los amigos del alma*, de Muñoz Seca y Pérez Fernández; regular.—*Pepe Conde o el mentir de las estrellas*, de Muñoz Seca y Pérez Fernández, música del maestro Vives; regular.—*La vida sigue*, de Felipe Sassone; mala.—*En mitad del corazón*, de Andrés Prada y E. Gómez de Miquel; buena.—*No sols de pa viu l'home*, de J. Pous y Pagés; buena.—*Leonarda*, de Bjorson, traducció de Martínez Sierra; mala.»

La qualificació més divertida és la d'*escabrosa*. Les senyores volen dir una mica verda, ni bona, ni dolenta, sinó *escabrosa*, i per a sortir de dubtes les senyores hi van. Lo més divertit és que l'únic autor acceptat és En Pous i Pagés. Fins En Muñoz Seca no passa de regular. I nosaltres que'ns creiem que les seves obres eren tan dolentes que desafiaven la còlera de Déu.

LA MANCA DE SEGELLS

Un gènere literari que desapareix

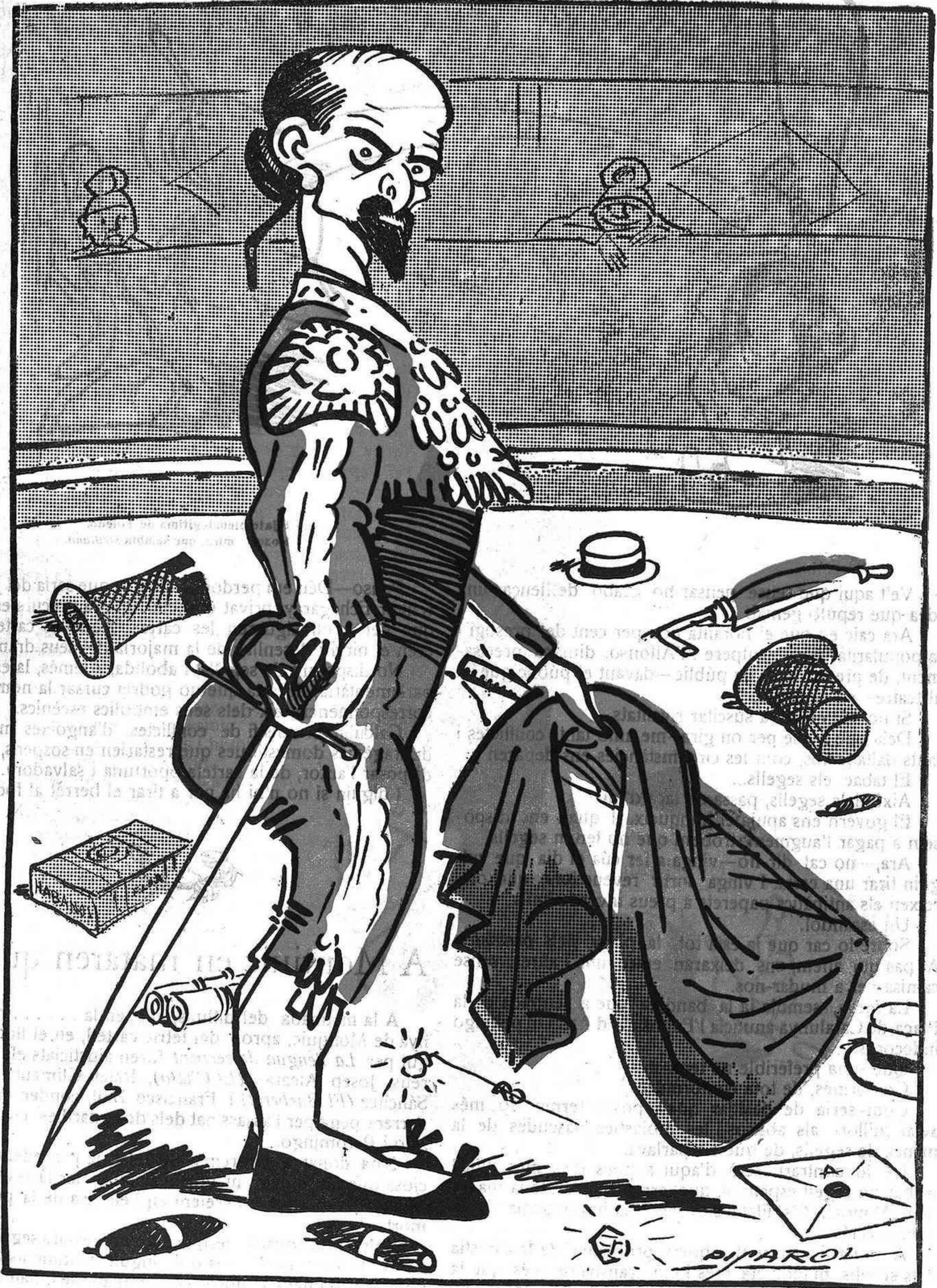
QUE el diable se m'endugui si m'arribo a entendre en mig de tants bullits com ens complavem en crear-nos nosaltres mateixos.

Afortunament, hem pogut sortejar el conflicte de l'espardenya, que el bonseny, el *seny català*, ha rellegat al lloc que's mereixia.

Els madrilenys, que per lo vist no tenen coses de més substància

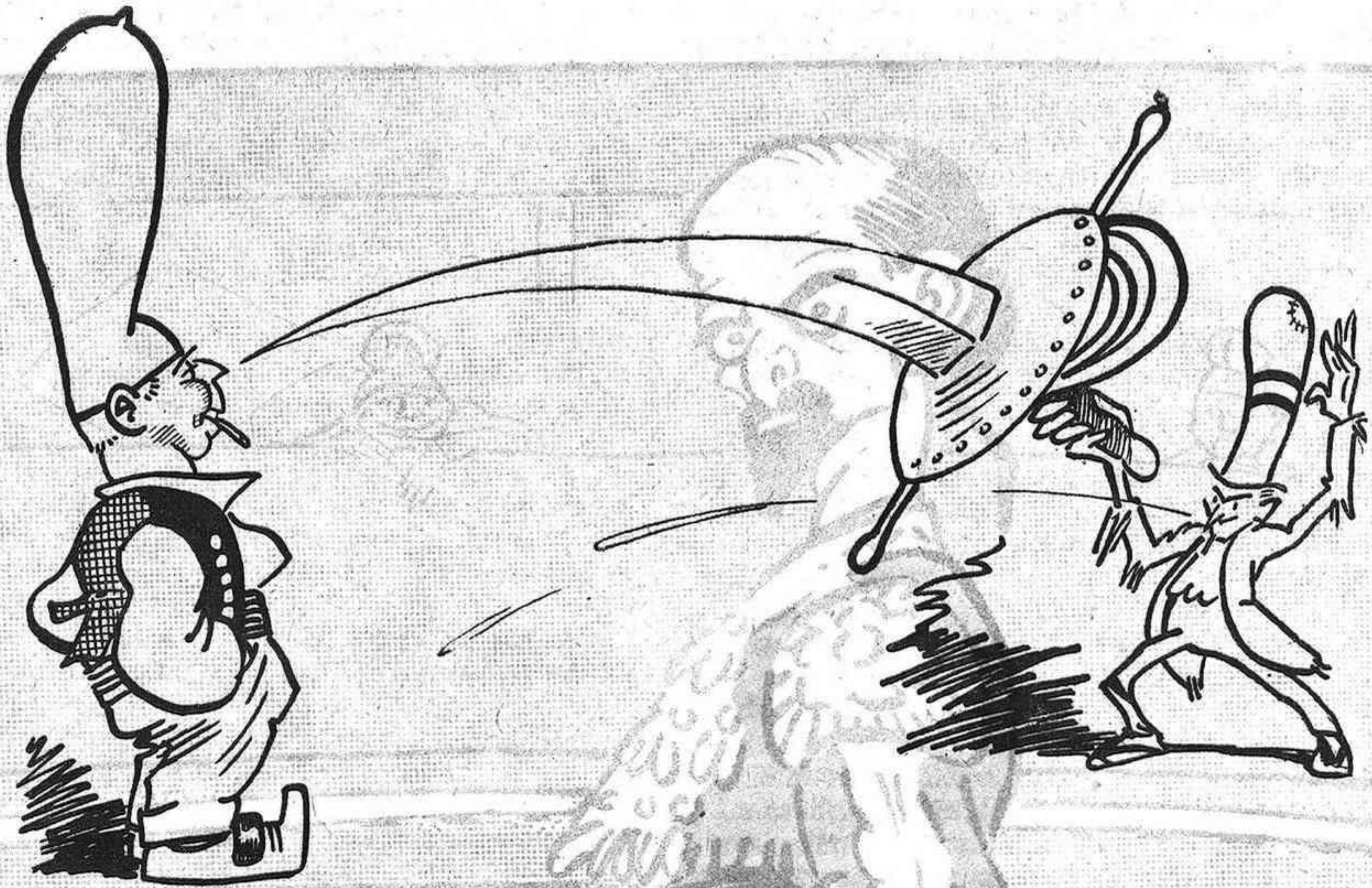
en les que pensar, volien embarcar-nos en una empresa que'ls ha sortit fallida.

Per a posar-nos espardenyes, no necessitem nosaltres fer societat amb ningú. Menys encara, el permís de l'*ordinari*. Com si ens dona demà la gana de sortir al carrer amb *pijama* o calçotets. Closos, naturalment, *por ambos frentes*.

L'HEREU DEL GALLET

Francisquito Maravilla

—Fijate bien: legítima de Toledo.
—Doacs... mira, que sembla sevillana.

Ve't aquí que sense pensar-ho acabo de llençar una idea que reputo genial.

Ara caic en que el noranta nou per cent del prestigi i la popularitat d'En Santpere i l'Alfonso, dimana precisament, de presentar-se en públic—davant el públic que va al teatre—en calçotets.

Si no sigüés per a suscitar rivalitats...

Deia que no sé per on girar-me amb tants conflictes i tants daltabaixos, com les circumstàncies ens deparen

El tabac, els segells...

Això dels segells, passa de taca d'oli.

El govern ens apuja el franqueix. I quan ens disposem a pagar l'augment, trobem que no tenim segells.

Ara,—no cal dir-ho—vinga a fer cúa el dia que vulguin tirar una carta. I vinga sortir revenedors, que ofereixen els antipàtics paperets a preus inverossímils.

Un escàndol.

Sobre lo car que ja està tot, la plaga dels *primistes*. Al pas que anem, ens deixaran entre uns i altres, sense camisa per a mudar-nos.

La meva, sembla ja la bandera que a l'entrada de la Plaça de Catalunya anuncia l'Exposició d'Art. Un pellingo indecorós.

Que seria preferible no tenir-ne?

Conformes, de tota conformitat.

Com seria de desitjar que's posés terme—lo més aviat millor—als abusos i les molèsties nascudes de la manca de segells, de que els parlava.

De lo contrari, serà d'aquí a pocs dies més difícil trobar un segell espanyol, que arregar el de la illa de Sant Maurici. Els filatelistes saben la importància de la comparació.

A mi particularment, aquest problema de la carestia dels segells, m'inquieta més i em transbalsa més que la lluita sostinguda per a procurar-me tabac a preus ordinaris.

Penso—Déu em perdoni—amb lo que seria del pobre senyor Echegaray, privat d'utilitzar el gran recurs escènic que per a ell sigueren les cartes. Aquelles cartes que eren el nirvi i desenllaç de la majoria del seus drames!

No disposant de segells, i abolida, además, la estafeta parlamentària, dit està que no podria cursar la nombrosa correspondència, eix dels seus embolics escènics.

Calculin el sens fi de conflictes, d'angoixes mortals, de tragèdies domèstiques que restarien en suspens, de no disposar l'autor, de la carteta oportuna i salvadora.

I diguin si no n'hi ha per a tirar el berret al foc!

X. X. X.

A Montjuic en mataren quatre

A la matinada del dilluns, allà, en la muntanya de Montjuic, aprop del tètric castell, en el lloc conegut per *La llengua de serpent* foren ajusticiats els quatre reus: Josep Alcaraz (*El Chato*), Rafel Climent, Vicens Sánchez (*El Barberet*) i Francisco Biol, condemnats a la darrera pena per l'assassinat dels dos guardies civils Gozalo i Peromingo.

S'ha donat a la premsa un relat de procedència oficial que no podem ni volem detallar per la seva molta extensió, i perquè no creiem en l'eficàcia de la pena de mort.

Sols farem constar, perquè això interessarà segurament a tots els senyors Esteves que tinguin sentiments catòlics que els tristament famosos condemnats se'n han anat de aquest món rebent tota mena d'auxilis espirituals.

Fins un d'ells va rebre el sant sagrament del matrimoni poc abans d'ésser fusellat.

La sentència se complí a les sis en punt de la matinalda, quan el sol magnífic en un dia clar esplendorós, inundava ja amb sa llum tot el pla de Barcelona.

Déu s'apiadi de les ànimes dels quatre desventurats!

A UNA GRAVADA

Cara gravada, cara estimada.

Senyora, senyora mia,
no vos dongui cap enuig
tenir la cara gravada,
puig no és defecte i si algú
així vol considerar-ho,
podeu dir-li amb tot orgull
que més val portà'ls defectes
pels carrers, a tota llum,
i amb franquesa, que guardar-los
ben dissimulats i ocults.

Com sou dona ben plantada,
amb front ample, on s'hi recull
el pensament, amb noblesa,
i teniu negres els ulls,
d'on surten mirades tendres
com un crepuscle nocturn,
i és vostra boca petita
i riallera i l'olor du
de la poncella que's bada
al bes de l'oratge pur,
i són totes vostres formes
tan correctes de dibuix,
els clotets de vostra cara
són causa de millor gust,
per poguer dipositar-hi
un petonet en cada un,
com si cada un fos, senyora,
d'alabastre un bell estoig
per guardar sospirs i besos
de l'aimant favoregut.

Sou gravada! Això no's nota
al veure-us venir de lluny
i molt menys al acostar-vos,
perquè porteu tanta llum
que enlluernant la nostra ànima
no sentim res, més que'l gust
de tenir-vos a la vora
tota plena de perfums.

Mireu l'univers, senyora,
en nit serena de juny,
el veureu tot ple d'estrelles
com espurnes que han caigut
del foc de l'amor que'ls àngels
senten per el Déu august
que us ha fet a vos hermosa
perquè fosseu nostre orgull.
Cada estrella brilladora
és un clotet ple de llum
i per ço sent vostra cara
un cel tot bellesa i pur,
cada un d'ells és una gràcia
de la vostra excelsitud.

Ai, qui pogués sêr, senyora,
l'admirat dels vostres ulls
i vos pogués fer somriure
amb complacència i amb gust
i pogués omplir de besos
vostres clotets un a un!
Seria suprema glòria;
fora un gojg inconegut;

fora viure vida eterna
aspirant dolços perfums,
perquè a l'arribar al terme,
quan vos tanquessiu els ulls
per a tornar a la excelsa
regió d'on haveu vingut,
jo cercaria la tomba
de l'amor immens que us duc
en un dels clotets que adornen
vostra cara de querub
per empendre la volada
de la terra cap amunt,
amb l'encens dels vostres llavis,
amb vostre esguard ple de llum!

S. ALSINA I CLOS

ELS MONUMENTABLES

—Ja'ns fumaran ben bé, si ens fiquen a dins d'una xemeneia com aquesta...

—I tall!... No hi cabrem pas!...

La bona minyona

I com feia eterní—pobre Ramoneta,
el dia que a servi—se'n va anà soleta!

«Si et vols fer ben volé,—li va dir sa mare,
no diguis «no» de rê—i a tot bona cara.»

«Tindràs un bell demà,—creu-me a mi, Ramona,
si saps fer-te estimà;—si ets bona minyona.»

TORNADA

—Ai, quin cel negre ple de bromes,
mare, mareta del meu cor!...
no sé pas què és pitjò dels homes,
l'odi o l'amor.

II

Cercant arreu, arreu,—topà una masia;
feu tractes amb l'hereu;—la nit, ja hi dormia.

Amb tanta fè'l servi,—va filar tan dreta,
que als pocs mesos n'eixí...—malalta i pleneta.

—No et mancarà mai pa,—li deia ell, Ramona;
tu saps fer-te estimà—i ets bona minyona.—

TORNADA

—Ai, quin cel negre ple de bromes, etc.

III

Van dur-la a un hospital,—de mala que estava.
L'amor era el seu mal...—i encara estimava!

Un jove confessô—crida en l'agonia:
—Si he pecat molt o no,—dir-li no sabia.—

El confessô digué:—No temis, Ramona;
de gust jo t'absoldré...—si ets bona minyona.—

TORNADA

—Ai, quin cel negre ple de bromes, etc.

IV

Així que va finâ,—la seva animeta
dret al cel se'n volà—com una sageta.

Malaguanyat camí,—la porta és tancada!...
—Perquè no m'heu d'obrí?—diu desconsolada.

Respòn Sant Pere, irat: —Qu'ets innocentona!
Perquè és un gran pecat...—sê bona minyona!—

TORNADA

—Ai, quin cel negre ple de bromes, etc.

MAYET

CARITAT MILITARITZADA

Pobres criatures d'ultra-Rhin!... A milers, els infeliços angelets alemanys s'estan morint de gana.

Havem vist unes emocionants fotografies d'aqueixos nens desventurats. Per a fer-nos encara més llàstima, més horror ens els presenten despulladets, mostrant els bíceps que no tenen, les galtes eixutes, el tòrax enfonzat, els ulls sens vida. Ens els presenten «encara», arrengrerats, subordinats, disciplinats, com un batalló infantil de víctimes de la guerra.

Trista visió!... Molt trista, en veritat, sobre tot tractant se de sers innocents, inofensius; molts d'ells són tan tendres, tan de poca vida encara, que amb prou feines si es recorden, si saben res de la lluita horrible a que'ls portà aquell Kaiser Guillem de mala niçaga a qui sols deuen conèixer pel retrat. Confessem ingenuament que si els afamats fossin aquells noranta i pico de savis firmants del famós manifest no ens haurien fet tanta pietat.

Però els procediments de la guerra i de l'avant-guerra teutòniques persisteixen fins en l'organització dels socors que ara es necessiten per a matar la fam d'aqueixos angelets-de-Déu.

En efecte, acaba de constituir-se a Berlín un Comitè amb ramificacions a tot el món, destinat a recullir diners, subsistències i efectes per a les criatures alemanyes. I sabeu com se nomena aqueix benemèrit Comitè?... «Exèrcit de salvació». Així, tal com sona: exèrcit. Hindenburg, el colós derrotat, deu tremolar de joia dessota de aquella crosta de claus.

Alemanya, que tot ho ha militaritzat, Alemanya, que sempre ha jogat a soldats, ara mateix, després de la formidable desfeta guerrera i econòmica, encara pensa en militaritzar la caritat que ha de salvar els infants raquítics, els seus soldats de demà.

Pobre quitxalla!... Fan pena de debò.

Metòdicament, disciplinadament els feren amagrir, i ara, també metòdicament, a toc de corneta intenten engreixar-los.

Anem a dir que, militaritzada o no, la caritat sempre és caritat i tot lo que's faci per als tendres alemanyets serà agrait pels homes i premiat per Déu.

Després de la Justícia, la Caritat és el més dolç i sentimental dels paliatius humans.

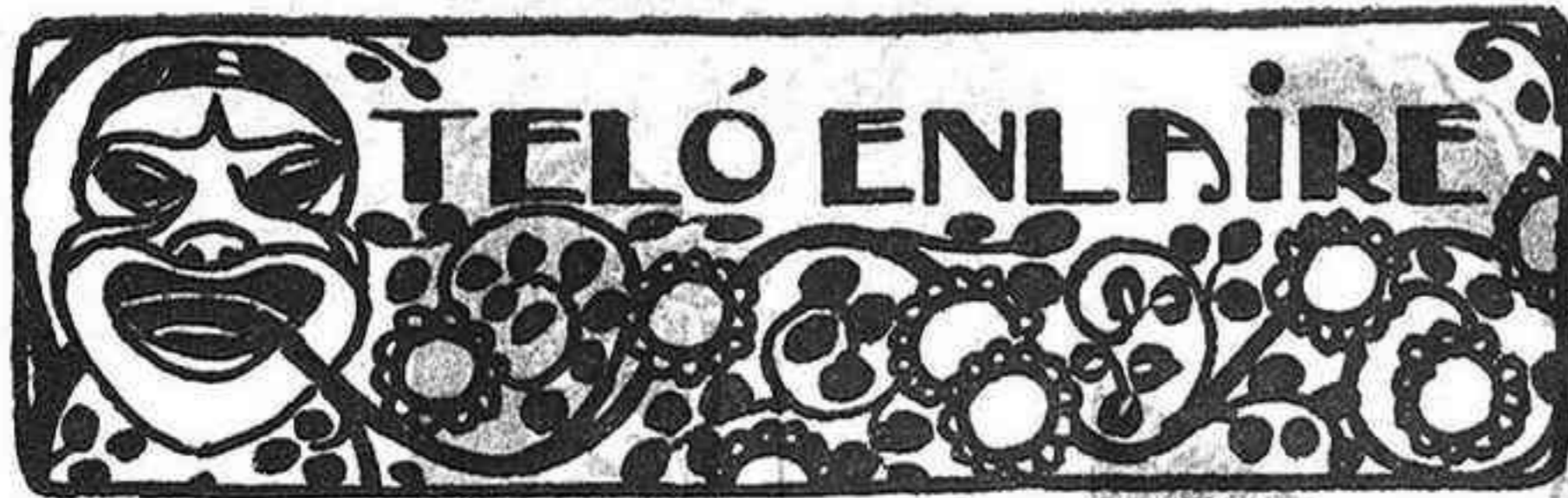
XARAU

QUI... COMPRA MADUIXES?

-Apa, baixen, que refresquen!...

ROMEA

Després de *La piadosa mentira*, que no va resultar gran cosa, per més que'ls discrets actors hi estigueren bastant bé, s'anuncià per a estrenar-se abans d'ahir, dimecres, una comèdia dramàtica, aragonesa, escrita per un aragonés, el senyor Acevedo, *Lo dice la copla*.

Es una obra que vé precedida de bastanta fama, i de la qual en aquets moments no'ns és possible jutjar per la senzilla raó de que no arribem a temps de parlar-ne.

NOVEDADES

Allò d'En Muñoz Seca que porta per títol *La razón de la locura*, vol ésser una obra sèria i no és sinó un centpeus per a afegir als molts que porta escrits; així és que els peus ja arriben a alguns milers.

Direm sols que la comèdia, extravagant de argument i sense gaire solta, va ensopir que Deu n'hi dó, al selecte auditori.

Sort pot donar el senyor Perico a la interpretació; perquè val a dir que tant En Borrás com la Xirgu hi aboquen tot el que saben, i ja està vist i revist que'n saben molt.

—Molts aplaudiments amb *Tierra baja*, dissabte passat.

—Dimarts degué estrenar-se el drama en quatre actes i en prosa original d'En Eduart Marquina, *Alimaña*.

Diuen que fou un gran èxit a Madrid.

I quan ho diuen...

PRINCIPAL PALACE

Abans d'ahir, dimecres, solemnitat: amb la anunciada estrena del nou quadre mímic coreogràfic *Borgia*.

No l'havem pogut aplaudir encara, però ens consta que és cosa magnífica i una genial creació dels famosos artistes Tikanowa i Sacha Goudine

GOYA

Ha tornat a triomfar don Gregorio amb aqueixa darrera comèdia seva, *El corazón ciego*, obra un xic melodramàtica i un bon tros convencional, però plena de sentiment i de poesia. Han triomfat l'artista i l'escriptor a la vegada, perquè, deixant de banda lo inversemblable del argument, la comèdia està magníficament construïda; molt ben apuntada la psicologia de la major part dels personatges, posant en primer lloc el tipus protagonista, i excel·lentment dialogada tota l'obra.

En Martínez Sierra és un comediògraf notabilíssim que coneix perfectament el seu públic, i aquest resta encantat davant de una producció de les condicions de *El corazón ciego*.

Hi hagué aplaudiments merescuts per a tothom: per al autor i per als artistes; enduent-se'n la palma, naturalment, la exquisida primera actriu Caterina Bàrcena que sap fer meravelles de dicció i de gest en el seu difícilíssim paper. Fou ovacionada amb justícia.

—Per a avui, divendres, està anunciada l'estrena de *La rosa del mar*, de Felip Sassone.

POLIORAMA

Febrerillo loco, dels germans Quintero, és una poqueta cosa que se salvà pel diàleg, sempre fresc i xispejant. Ni en l'assumpte, de escassa transcendència, ni en la manera de desenrollar lo, però, no han estat gaire encertats els celebrats autors de *El Patio*.

La senyora Ortiz i els senyors Puga i Portes hi feren lo que bonament calia.

MUSIQUERIES

Un concert pianístic a càrrec de la senyoreta Rosa Bonmati tingué lloc el dissabte, a la nit, en la sala del «Orfeó Gracienc».

La concertista demostrà temperament i condicions per a anar endavant. On se l'aplaudí més fou en l'interpretació de les peces de la tercera part, veient-se obligada a executar un parell de composicions fora de programa.

DUBTANT

D'ençà que ha hagut esment de la moda vinenta, el bo del senyô Esteve, se troba capficat; siguent-li ja difícil de treure l'entrellat del volê o no volê, que'l seu magí alenta.

La seva visual, de sempre, és amatenta a delectar-se força al femení esclat;

i encara que si's vol, ja això és un xic pecat, no pot ell esquivar l'encís que a això el tempta.

Prô és lo que ara ell diu. Si jo vaig a viure a fora, de la pagesa gent tan sols veuré, a tot-hora, les rústegues etxures que'l sol ha ben colrat; en canvi, si aquí'm quedo, veuré tal doll de formes mercès a aquestes modes, de parisenques normes, que solament pensant-hi, ja'm sento revifat.

FERESTEC

A LA PROCESSÓ

—Oï que lo que t'fa més tropa és el meu barret de copa?

EL DARRER FIGURI

—Ai, mamà!.. Aquesta sí que va a la modal...

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

PASSEJADES PER L'EXPOSICIO D'ART

V I ÚLTIMA

la planta baixa del Palau de Belles Arts hi han portat les escorrialles del que havien reunit les entitats expositores, prenent com a quarto de mals endreços unes poques sales, per les quals no hi passa ànima vivent. Allò sembla les planures gelades de l'Espitzberg. I quina fredor hi cau!

De desgràcies artístiques no'n vulguin més: sembla allò talment la sala d'ex vots de la Bonanova: recordem tan sols una *perdiu a l'oli*, que estaria millor a la vinagreta; unes *cebes* decoratives, símbol justíssim de l'art *modern*, i una malestruga xicota que plora tinta. A la darrera sala hi ha un gros baix relleu en fusta, que ja no pot ésser més *baix*. És l'obra que tanca l'exposició, i quasi quasi la més dolenta de totes. Es veu ben clar que el seu autor no hi arriba a tocar fusta, com l'art mana. Pitjor per a ell.

Aquesta darrera passejada per l'Exposició resultaria la més trista de totes, si no fos per haver-hi afegit les sales

del mestre Martí i Alsina, que venen a ésser com un capó rostit i ruixat de *xampagne*, darrera d'un dinar de la *Fonda del Sabre*.

Dóna goig veure com rondinen, remuguen i es despenen al seu gust els terribles independents, i els vibrationistes, i els cubistes, i tots els *istes* que'ns malmeten l'art, en veure l'obra magnífica del gran pintor.

Alça, macos, poseu-s'hi al costat, si us hi atreviu! Els dibuixos d'estudi sols del malaguanyat mestre, valen per tota l'obra modernista dels nostres innovadors de quarto el rengle. Allò era estudiar, i compondre, i construir, i treballar de ferm...

No's pot pas negar que fou En Martí i Alsina un pintor *mascle*, abans de que aquesta paraula fisiològica hagués entrat a formar part del lèxic artístic: els seus nus de femella ho demostren ben clarament. Veia la dona a lo *Rubens*, i la cercava sempre revinguda i accidentada. El seu *ideal* femení era macís, sanitos i escultural; ben al revés d'aqueixos nus minços i desnarits que'ns peguen pels nassos els decadentistes dels nostres dies, amb carns de guix o de terra d'escudelles.

Seria una bella cosa veure a totes aquestes eminències primitivistes que mangonegen les exposicions anyals d'art, i que cada any les fan més dolentes i més fluixes, com van a retre un homenatge de desagravi a l'art seriós i ferm, representat enguany per En Martí i Alsina, confessant la seva insignificància i la seva impotència artística. Però no hi ha por de que reconeguim la seva nulitat. Es veuen al candelero i diuen que mentre hi siguin, no hi haurà a Belles Arts altra cera que la que crema.

Ai, pobres nois gòtics! Que s'aprofitin, en tant que puguin, que ja tenen la planeta tirada. Volen sapiguer

quina serà la seva fi? Veure's expulsats de tot arreu a cops d'escombra.

Nosaltres ja la tenim a punt, i esperem només que el bon gust i el bon seny ens diguin: —Ara!

GALERIES LAIETANES

Un tal Vilatobà, que's veu és el rei de la fotografia a Sabadell, en té unes quantes d'exposades, que fan que nosaltres li oferim el reialme fotogràfic barceloní... amb permís de tots els que viuen de les meravelles de la *cambrà fosca*.

Una tal Antonieta, coneguda amb el nom de Farreras, l'acompanya amb un espetec de flors escollides i oloroses, i pintades amb molta traça.

Fan bona parella.

C ARBÓ

El cabàs de les dotze

COMEDIANTS NOTABLES

Manuel Paris, excelent primer actor del «Goya».

—Bon dia.
 —I bon sol. Què vol, senyora?
 —Un tallet per a rostir.
 —Prengui *culata*.
 —M'he desdijunat en eixir de casa, senyora.
 —Vostè s'equivoca. Prengui *cap de mort*, doncs.
 —No he vingut a mercat per a esgarriar-me.
 —Jo pendria aquest trosset de *conill*.
 —No estem per conill a casa.
 —Jo venc vedella i prou. Veu?... D'això en diem *conill de la campana*,
 —De Gràcia? Ah no, sóc *santanderina*.
 —Doncs miri que aixafa molt bé el català.
 —Així vostè m'ha pres per castellufa. Sóc de Sant Andreu, Plaça Catalana, número setze, pis sisé, porta catorzena.
 —Ha d'ésser catalana per força, ja ho veig.
 —Per a servir-la.
 —Per a servir-la jo, però em sembla que no tindrè aquest disgust.
 —Avui s'ha llevat de mala lluna vostè.
 —Ah no; feia un sol com una benedicció i he vingut sola.
 —Del mateix modo que se'n entornarà, si ho va fent així. No's descuidi el portamonedes, que corren *pispes* i anem a tancar.
 —I vostè no's distregui de pintar aquests trossos malaguanyats amb «nievelina». Així se farà artista, sense por de que l'agafin.
 —Que diu aqueix *cabassot*?

*
*
*

—A quant el *mero*?
 —No *il'lusioni* al meu marit, que no està d'ullera avui.
 —I ara, per qui m'ha pres?
 —Així digui que vostè és endavinaire.
 —Escolti, que's coneixen amb el meu home?

—No tinc l'honor...
 —Malament.
 —A quant aquest peixet?
 —A pela i cinquanta.
 —Però si el *mero* sol anar a tres rals al pic de la Quaresma!
 —Mare de Déu! Tornem-hi amb el Merol!
 —Que no ho és?
 —I ca, dona!
 —I aqueix *calamars*?
 —A pela i quinze.
 —Déu me'n reguard!
 —A quant ne dóna, vostè?
 —A trentacinc o quaranta, tot lo més.
 —Lo que vostè necessita no és *calamars*, sinó *calamarsa*.
 —Quins modos! Això són maneres? Ordinària!
 —Sap lo que tinc que dir-li? Que és un *cabassot* de mala nissaga. I prou, vaja!
 —Així sí que vendrà força.
 —Vendre? Jo li compraria a vostè la serenitat que tragina, per no dir-li una altra cosa, i la pell quan faci la ganyota.
 —Què diu, mala pell?
 —Foren de durada unes sabates del seu cuirol!
 —Escolti, què vol dir *cabassot*?
 —Vol dir anar a saga de les escorrialles de la plaça. Per quedar bé, necessita vostè empenyar les anells que li fan patir les botifarretes, i donar un grapat de garrofes a l'euga de la tartana del portal, que l'espera fent uns badalls que no hi ha més que mirar.

—Quina boca més ampla! Que diu de la tartana?
 —Procuri, en anar a casa, que no l'encallin les serpentes que li llençaran els cors agraits a la seva magnanimitat!...

J. COSTA I POMÉS

ESQUELLOTS

Ciudadans, la calor ha apretat aqueixos dies de una manera terrible.
 Els savis que fabriquen els calendaris, no saben pas el que's pesquen.
 Si no's posen d'acord amb les taques del Sol, es desacreditaran, que aviat ningú els creurà.
 On s'és vist tenir de suar com uns camàlics a les acaballes del mes de maig?
 Anant per aquest camí, ja veuran com per allà al agost haurem de correr a posar-nos els abrics.
 El bolxeviquisme dinàmic-atmosfèric, ciudadans!...
 Aquí baix fem el ximple, i els *siderals* no volen ésser menys que nosaltres.

A granell A granell

Davant el nou impost sobre els «envases», ja saben lo que tenen de fer els venedors: expendre a la menuda i a *granell* tots aquells articles baratets que, com la sal i les serradures, despatxaven a paquets.

Es l'únic sistema de sustreure's al gravàmen que representa el nou sellet de deu cèntims que obliguen ara a posar fins a les paperines que només en valen cinc.

I ara el Govern, si és tant maco i tant valent, que posi sellos a les capses de mistos.

Que ho provil

Tot satisfet, surt l'altre dia el diari *Las Noticias*, anunciant que en molts països, i fins en alguns països que havien estat en guerra, s'han abaixat ja els preus de les substències.

Estimat confrare, ens alegrem massa depressa.

Fa bò de veure que'ls veïns se la passin bé; però millor seria que'ns la passèssim bé nosaltres.

I ja veuran, *señores*, com en això del abaratiment dels queviures, igual que en totes les altres millores, els espanyols serem els últims micos.

Ja s'han enterat dels èxits del doctor Barraquer, eminent oftalmòleg català?

A Brusel·les, èxit.

A París, èxit.

A tot arreu, gran succés.

Ara ha sigut cridat per l'ex emperatriu Eugenia.

Es el rei en matèria de extreure les catarates.

Demà el cridaran del Niàgara.

Copiem de una nota municipalasca:

«El Ayuntamiento abrirá un concurso para suministro de aparatos ortopédicos...»

Jal...

Celebrem la previsió.

Aqueixos aparells ortopèdics deuran ésser per a en cas de que's celebrin uns altres Jocs Florals...

UN REFRA ESPATLLAT

«Pel juny... cada gota de suor com el puny.»

TRACTANT UN PIS

—Impossible; la senyora propietaria no vol criatures.
—Esper!s que m'arribo a tirar los a mar i torno.

Diu que's porta amb un rigorisme extremat l'inventari del stock sobre el calçat.

Ve't aquí un tràngol que per als sabaters serà quelcom més que un stock.

Serà una *stockada* ben afons.
A abaratir toquen, il·lustres pegots!

El tinent d'alcalde senyor Nicolau, segons llegim en els diaris, s'està ocupant amb gran activitat del delicat assumpte de la venda ambulant de les figues de coll-de-dama.

Quin honor per a les figues!

Aldarull artístic.

La premsa de París s'ocupa aqueixos dies de un aldarull promogut pels moralistes (?) esverats pel fet de que en el Saló d'esculptura de la capital de França, s'hi ha exposat enguany la estàtua nua del boxejador Carpentier.

No sé de què s'esgarrifen!

La dona del estatuat és l'única que tindria dret de protestar... i ella no hi diu res!

En Comas i Solá ha descobert una estrella, li ha donat el nom de «Alfonsina» i l'ha dedicada al rei.

Ara, és qüestió de «torna-jornals».

Una estrella bé val una creu.

Es lo que menys pot merèixer l'il·lustre astrònom del Tibidabo.

Diumenge és el dia assenyalat per a que mans fines, mans blanques, mans plenes de joies, clavin una flor a la solapa dels mansos tranzeunts.

Damisel·les *bien* i damisel·les *mejor*, filles de fabricants—potser,—en quals fàbriques hi deuen treballar nois i noies de dotze anys—predestinats a la tuberculosi;—filles de acapa-

radors i sofisticadors, demanaran diumenge, a canvi d'una floreta de paper, d'una mirada histèrica i d'unes paraules poques-soltes dites en llenguatge doncloaldesc, una almoina per als tuberculosos.

> I les mans enjoiades per valor de mils pessetes... sollicitaran una moneda de cinc cèntims.

Misèria!... Misèria i vergonya!

> Un poeta universalment conegut, En Santos Chocano ha sigut condemnat a mort pel govern de Guatemala.

El versaïre americà sembla que estigué complicat en els recents successos polítics ocorreguts en aquella nació.

Naturalment, fem vots per a que l'indultin. Però un petit escarment, per això, li estarà bé.

Que aprengui dels nostres poetes, que no's fiquen mai en coses de la política.

I en coses de la poesia... amb prou feines.

Llegim:

«El presidente de la Mancomunidad, señor Puig y Cadafalch ha cumplimentado al Nuncio de Su Santidad.»

De què devien parlar?

Silenci! Muts i a la gabià!

Es el secret del Nunci!

Ha mort, a Barcelona, el conegut industrial i volgut amic nostre En Josep Vilaseca i Doménech.

Era el difunt un acreditat paperaire, amo de les millors fàbriques de Capellades, qui amb els seus grans coneixements i la seva honrada laboriositat havia posat ben alt el nom d'aqueixa indústria catalana. Fou lo que's diu un gran paperaire, i no un negociant en papers com tants d'altres.

D. E. P.

Les cent millors poesies de la Llengua Catalana

TRIADES PER ERNEST MOLINÉ I BRASÉS

Un tom

SANTIAGO RUSIÑOL

Ptes. 1'50

La illa de la calma

Un tom

Ptes. 2

NOVEDAD

NOVEDAD

PEDRO MATA

Un grito en la noche

NOVELA DE AMOR Y DE DOLOR

Un tomo

Ptas. 5

A. FERNANDEZ

INGENIERO AGRÓNOMO

A. FERNANDEZ

INGENIERO AGRÓNOMO

La Sierra arable

ELS CENT MILLORS CONTES COMICS

Un tom

Ptes. 2

ANTONIO DE HOYOS Y VINENT

Las lobas de arrabal

NOVELA

Un tomo

Ptas. 4'20

Un tomo

Ptas. 1'50

NOVEDAD PIO BAROJA OBRA NUEVA

Los contrastes de la vida

Un tomo

Ptas. 4

OBRA NUEVA

Abonos y Riegos

Un tomo

Ptas. 1'50

CESAR CANTU

Compendio de Historia Natural

Un tomo de 856 páginas 18 × 14

— — Encuadernado en tela — —

Pesetas 9

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebalizes.

CORPUS DE SANG

—Com els vol?... Rostits o amb samfaina?
—Amb pau i tranquil·litat.